

**Codi de bones pràctiques en la supervisió
dels estudis de doctorat de l'Escola de
Doctorat de la UPC**

2019

**UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA
BARCELONATECH**

Campus d'Excel·lència Internacional

Aprovada per la comissió permanent juliol 2019

Codi de bones pràctiques en la supervisió dels estudis de doctorat de l'Escola de Doctorat de la UPC

Introducció

Tot i la relativa especialització dels estudis a la UPC, es constata una disparitat de tradicions i mètodes en la supervisió i direcció d'estudiants de Doctorat, que depèn dels àmbits, programes de doctorat, grups de recerca i molt particularment del director. Totes aquestes tradicions, però, han de tenir cabuda dins el Codi ètic i bones pràctiques de la UPC i el Codi Europeu de conducta i integritat a la recerca. Una altre punt a tenir en compte és el Real Decret 99/2011 pel que es regula els estudis de doctorat. Aquest decret significa un canvi de paradigma dels estudis de doctorat que afecta en un grau elevat els mètodes tradicionals de supervisió. El principal canvi pels doctorands, doctorandes, directors i directores consisteix en la limitació de la durada màxima del doctorat, mentre que pels programes de doctorat s'estableix un sistema de control de la qualitat per agències externes, que vetlla, entre altres punts, per la correcta supervisió dels doctorands i doctorandes.

Es fa doncs necessari establir un codi de bones pràctiques per la supervisió de les tesis que reguli i faci recomanacions, garantint l'adhesió a una praxi ètica. Aquestes bones pràctiques han de vetllar perquè la realització de la tesi sigui exitosa i satisfactòria per totes les parts, garantint la seva realització dins el termini establert. També ha de vetllar perquè tesis amb mancances greus i que no porten enlloc s'eternitzin en el temps, produint un dany irreparable en la vida del doctorand. Aquest codi ha d'implicar tots els agents que participen en la formació del doctor, des de les comissions acadèmiques, fins el propi doctorand o doctoranda, però amb especial èmfasis en el director o directora de tesi.

Aquest Codi complementa la Normativa Acadèmica dels Estudis de Doctorat (NAED) i el Reglament de Regim Intern de l'Escola de Doctorat (RRIED), que descriu els drets i deures de les comissions acadèmiques, els directors i directores de tesi, i els doctorands i doctorandes. En cap cas es pot considerar que les substitueix.

La supervisió per part de les Comissions Acadèmiques

El RRIED i la NAED estableixen les funcions de les comissions acadèmiques, entre les quals està l'admissió del doctorand al programa de doctorat i l'avaluació anual del pla de recerca i del document d'activitats del doctorand o doctoranda. També és la encarregada de la designació i substitució de directors de tesis, si s'escau. En la realització d'aquesta tasca, es essencial que les comissions acadèmiques estableixin mecanismes propis de avaluació de la implicació i dedicació dels doctorands i doctorandes i dels directors i directores.

Es consideren bones pràctiques durant el procés d'admissió:

- Establir mecanismes d'admissió que garanteixi la qualitat dels futurs doctorands o doctorandes.

- La realització d'entrevistes als estudiants que demanen accés al programa de doctorat.
- Admetre estudiants al programa tan sols si hi ha el compromís d'un director o directora per dirigir-li la tesi.

Es consideren bones pràctiques durant la realització de la tesi

- Establir mecanismes que permetin avaluar la idoneïtat d'un professor per dirigir la tesi (veure apartat de directors de tesi).
- Establir mecanismes que permetin al doctorand o doctoranda expressar la seva opinió sobre els diferents aspectes que afecten al programa de doctorat, incloent-hi la supervisió per part dels seus directors o directores.
- La realització de reunions amb el conjunt de directors i directores de tesi del programa per posar en comú aspectes rellevants de la normativa, bones pràctiques, inquietuds dels directors i directores, etc.
- La realització de tasques de tutoria, personalitzades o mitjançant reunions amb el conjunt dels estudiants.
- La implementació d'estratègies que fomentin la cohesió entre els doctorands i doctorandes.
- El foment d'activitats conjuntes entre doctorands, doctorandes, directors i directores.
- Realitzar una avaluació del DAD i el projecte de recerca, amb l'objectiu principal de detectar el més aviat possible els doctorands o doctorandes que no assolixen el nivell esperat en una tesi.

La supervisió per part dels tutors o tutores

Quan el director és extern a la UPC, i no és possible nomenar un codirector de la universitat, cal nomenar un tutor. El RRIED i la NAED estableixen les funcions del tutor, bàsicament de caràcter administratiu, però porten implícit una funció principal: El tutor és l'encarregat de que la tesi doctoral es faci seguint els criteris que la UPC estableixi.

Es consideren bones pràctiques

- La realització de reunions periòdiques amb el doctorand o doctoranda per copsar l'evolució de la tesi, particularment abans dels processos de matrícula de tutoria i dipòsit de tesi.
- La realització de reunions periòdiques amb el directors o directores de tesi, principalment durant els processos d'avaluació.
- Reportar a la comissió del programa de doctorat qualsevol disfunció detectada.

La supervisió per part dels directors i directores de tesi

El director o directora assumeix un compromís considerable al acceptar dirigir una tesi, essent, junt amb el mateix doctorand o doctoranda, el factor determinant en l'èxit d'aquesta. En aquest sentit el RRIED i la NAED estableixen les funcions dels directors i directores, però el

compromís de dirigir una tesi va més enllà del compliment d'aquestes funcions. Així doncs el professor o professora ha de tenir en compte una sèrie de bones practiques, en concret:

Abans de fer una oferta de tesi, es considera bones pràctiques

- Avaluar la disponibilitat de temps per dedicar-li al doctorand o doctoranda.
- Tenir en compte la capacitat econòmica per poder oferir al doctorand o doctoranda tot el que necessita per la realització d'una tesi de qualitat.
- Finalment, ha de oferir al doctorand o doctoranda un tema de recerca i un pla de recerca que estigui a la frontera del coneixement.

Si no es compleixen aquest supòsits, el professor o professora hauria d'abstenir-se de fer una oferta de tesi.

Es considera bones pràctiques abans d'acceptar el compromís de direcció

La realització d'una entrevista personal avaluant els següents aspectes:

- Els coneixements de l'estudiant, que han de ser adients per la realització d'una tesi en el tema proposat.
- La comunicació amb l'estudiant, que ha de ser fluida i en un idioma que ambdós dominin.
- Les capacitats comunicatives professionals, tant a nivell escrit com oral, que han de ser adients per exposant el seu treball enfront d'un públic entès en la matèria.
- La motivació de l'estudiant per poder fer la tesi.
- En cas de no tenir beca, la situació econòmic-personal de l'estudiant, avaluant si la realització de la tesi es factible.
- La personalitat de l'estudiant, que ha de ser sòlida i resistent per superar la situacions adverses que apareixen durant la realització de qualsevol tesi.
- Informar la comissió acadèmica del programa de doctorat del resultat de l'entrevista, tant si el resultat és positiu com negatiu.

Si el professor o professora detecta flaqueses en algun d'aquest punts, ha de reconsiderar la tria de l'estudiant pel seu projecte.

Una vegada existeix el compromís del director i l'estudiant, i aquest ha estat acceptat en el programa de doctorat, convertint-se en doctorand o doctoranda, el director adquireix una responsabilitat extremadament alta. El director ha de fugir d'igual manera d'actituds tiràniques com d'actituds excessivament paternalistes.

Es considera bones pràctiques en la direcció de la tesi:

- Mantenir reunions periòdiques personals amb el doctorand o doctoranda, de com a mínim una vegada per setmana.
- Establir un pla de treball clar, amb tasques i dates d'entrega de treballs/resultats ben establerts.
- Incloure els doctorands i doctorandes en les reunions de grup que es realitzin.

- Instruir el doctorand o doctoranda en el mètode científic, la recerca bibliogràfica, l'escritura científica i la exposició de la recerca del doctorand.
- Facilitar la formació del doctorand o doctoranda mitjançant l'assistència a cursos, seminaris i conferències.
- Incloure el doctorand o doctoranda en totes aquelles publicacions en les que ha participat.
- A igualtat de treball realitzat, posar el doctorand o doctoranda de primer autor de les publicacions.
- No incloure el doctorand o doctoranda en publicacions en les que no ha col·laborat.
- Detectar amb promptitud situacions en les que un doctorand o doctoranda no assoleix el nivell que s'espera d'un futur doctor. En aquest cas s'informarà el més aviat possible la comissió acadèmica del programa per evitar mal majors.

El doctorand i doctoranda

La realització d'una tesi doctoral no és un acte formatiu més com pot ser la realització de treballs fi de grau o fi de màster. Tampoc es comparable a tenir un treball o una feina de recerca, com pot ser el treball d'enginyers de recerca o tècnics de laboratori. Una tesi comporta un grau de responsabilitat i dedicació superior, ja que el treball realitzat duu a l'obtenció del títol de doctor, el títol acadèmic més alt possible.

La realització del doctorat comporta moments de satisfacció però també moments durs i situacions d'estrès considerable. La decisió de fer o no fer una tesi, és doncs un moment crucial en la vida d'un estudiant. L'elecció d'un tema de tesi marcarà en gran part la trajectòria acadèmica i professional d'un doctorand o doctoranda. La tria d'un director o directora serà clau per la realització d'una bona tesi doctoral. L'actitud del doctorand o doctoranda decidirà l'èxit de la tesi.

Es considera bones pràctiques en el moment de decidir si fer o no una tesi

- Analitzar la situació personal i econòmica (si hi ha beca o no) per poder decidir si es pot adquirir el compromís de realització d'una tesi.
- Avaluar i tenir clar que la realització de la tesi és vocacional. No s'ha de decidir fer la tesi com una sortida laboral o perquè l'obtenció d'un nou títol obre noves sortides laborals.

Es considera bones pràctiques en el moment de triar tema de tesi o programa de doctorat

- Informar-se bé de la temàtica dels programes, visitant les pàgines webs dels programes i consultant les tesis que s'han realitzat.
- Valorar si les eines i capacitat adquirides durant el grau i el màster són adients per la temàtica de la tesi, més que no pas els coneixements.
- Realitzar la tria en base a les pròpies preferències, sense por a canviar de temàtica.

Es considera bones pràctiques en el moment de la tria del director o directora

- Informar-se de la recerca realitzada pel professor, així com del seu impacte. És interessant llegir-se algun article publicat pel professor.
- Entrevistar-se amb el professor o professora, discutint el projecte de recerca, per poder avaluar tant el potencial del projecte com l'afinitat personal.
- Parlar amb doctorands o doctorandes del professor, per tenir una idea de quina és la dinàmica de treball dins el grup.

Es considera bones pràctiques durant la realització de la tesi

- Demanar reunions periòdiques amb el director o directora i informar de l'avanç de la tesi i discutir problemes científics.
- Dur un horari de treball i assistència a la universitat que maximitzi la intersecció amb l'horari del director o directora, fent possible la interacció amb aquest.
- En cas de conflicte, parlar amb el director o directora i si cal amb el coordinador del programa de doctorat. No deixar que els problemes s'enquistin.
- Assistir a les reunions de grup.
- Assistir a cursos de formació transversal.
- Assistir a xerrades, seminaris, col·loquis que no estiguin limitades a la temàtica de la tesi.
- Exposar el treball en forma oral y de pòster en activitats realitzades pel programa, la Universitat y sobretot en conferències.
- Dedicar un temps setmanal a la revisió de la bibliografia, identificar articles importants i a profunditzar en el seu coneixement.
- Participar de les activitats organitzades per doctorands i per a doctorands.
- Participar en associacions de doctorands, tant a nivell d'Universitat com a nivell Internacional.
- Conèixer l'estructura i funcionament del programa de doctorar, del departament i de l'Escola de Doctorat.